

РЕШЕНИЕ

№ 908

гр. София, 20.06.2022 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АПЕЛАТИВЕН СЪД - СОФИЯ, 8-МИ ГРАЖДАНСКИ, в публично заседание на двадесет и пети януари през две хиляди двадесет и втора година в следния състав:

Председател: Иванка Ангелова

Членове: Яна Вълдобрева
Златина Рубиева

при участието на секретаря Нина Ш. Вьонг Методиева
като разгледа докладваното от Златина Рубиева Въззивно гражданско дело № 20211000502299 по описа за 2021 година

Производството е по реда на чл. 258 – чл. 273 от ГПК.

С решение № 262725 от 26.04.2021г., постановено по гр. д. № 4550/2017 г. СГС, I ГО, 1 състав, е отхвърлил предявения от П. Н. П. против Сдружение „Национално бюро на българските автомобилни застрахователи“ иск за сумата от 150 000 лв. с основание чл. 284, ал. 3 КЗ /отм./, представляваща обезщетение за неимуществени вреди, претърпени поради смъртта на Н. П. Н. от ПТП на 09.10.2012 г. в Република Чехия, ведно със законната лихва от 09.10.2012 г. до изплащането. С решението СГС, I ГО, 1 състав е осъдил П. Н. П. да заплати на Сдружение „Национално бюро на българските автомобилни застрахователи“ разноски по делото, на основание чл. 78, ал. 3 ГПК, от 10 842, 76 лв.

Постановеното от СГС, I ГО, 1 състав решение е обжалвано от ищцата изцяло. В жалбата се релевират оплаквания за неправилност, поради противоречие с материалния и процесуалния закон. Твърди се, че първоинстанционният съд незаконосъобразно е приел, че не са налице предпоставките, визирани в чл. 284, ал. 1 от КЗ /отм./, а именно, че ищцата не е лице, което пребивава в Република България. Поддържа се, че ищцата е български гражданин с регистриран постоянен адрес на територията на Република България, като няма друго гражданство. Излага се становище, че макар да има регистриран постоянен адрес на територията на друга държава, това не означава, че към момента на настъпване на вредите, както и в следващ

времеви период ищцата е прекъснала връзките с родината си и че не се е прибираща в България през определени времеви периоди. Прави се искане въззивният съд да отмени обжалваното решение, като вместо това уважи изцяло предявения иск, ведно със законната лихва. Предявява се претенция за присъждане на разноски в двете съдебни инстанции.

В срока по чл. 263, ал. 1 ГПК насрещната страна Сдружение „Национално бюро на българските автомобилни застрахователи“ /СНББАЗ/, чрез процесуалния си представител, е подала отговор, с който се изразява становище, че жалбата е неоснователна и следва да бъде оставена без уважение, а решението да бъде потвърдено. Предявява се претенция за присъждане на направените по делото разноски, включително адвокатско възнаграждение.

Производството пред СГС, I ГО, 1 състав е било образувано по предявен иск с правна квалификация чл.284, ал.3 КЗ /отм./, вр. с чл. 45 ЗЗД за заплащане на обезщетение за неимуществени вреди, ведно със законната лихва, считано от датата на произшествието – 09.10.2012 г. до окончателното плащане.

С обжалваното решение, СГС, I ГО, 1 състав е приел, че както към датата на произшествието, така и след това, включително и към деня на подаване на исковата молба, ищцата не е имала обичайно местопребиваване в Република България, а в Република Чехия, поради което не е налице предвиденият в чл. 284, ал. 3 КЗ /отм./ елемент от фактическия състав – увреденото лице да пребивава в Република България, поради което е направил извод, че искът е неоснователен и подлежи на отхвърляне.

Първоинстанционното решение е валидно и допустимо. Въззивният състав споделя изложените в мотивите му съображения, обосноваващи окончателен извод за отхвърляне на претенциите, като на основание чл. 272 ГПК препраща към тях.

Независимо от това и във връзка с доводите във въззивната жалба на ищцата, въззивният съд приема следното:

Не се спори, че е налице международна компетентност на българския съд да разгледа така предявения иск, като тази компетентност произтича от чл. 11, §1, б.(б) от Регламент (ЕС) № 1215/2012 на Европейския парламент и на съвета от 12.12.2012 г. относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела /в т.см. е и определение № 886 по ч.т.д. № 130/2011 г. на ВКС, II т.о./

По делото не се спори, а и от събрания доказателствен материал се установи, че вследствие на настъпило на 09.10.2012г. в Република Чехия ПТП е починал Н. П. Н. – баща на ищцата.

От доказателствата, приети пред първата инстанция, се установи, че водачът, предизвикал произшествието – Р. К., е признат за виновен за причиняването на смъртта на пострадалия с присъда от 05.03.2014 г., постановена по дело № 1Т 136/2013 от Окръжен съд в гр. Пилзен – юг.

Предявената в рамките на наказателното дело пред чешкия окръжен съд претенция на П. Н. П. за обезщетение на претърпените в резултат на смъртта на нейния баща неимуществени вреди в размер на 240 000 чешки крони е отхвърлена. Присъдата на първоинстанционния Окръжен съд в гр. Пилзен – юг е потвърдена в осъдителната част с присъда по дело 9То 138/2014-564 на Областен съд в гр. Пилзен, а в отхвърлителната е отменена и Областният съд в гр. Пилзен е осъдил подсъдимия Р. К. да заплати обезщетение в размер от 240 000 чешки крони на П.П.. Присъдата е влязла в сила.

Не се спори също, че отговорността на виновния за настъпването на инцидента водач не е била застрахована по застраховка „Гражданска отговорност“.

Не се спори, че ищцата е предявила претенция за изплащане на обезщетение за неимуществени вреди в размер на 150 000 лв. пред ответника - Сдружение „Национално бюро на българските автомобилни застрахователи“ на 13.01.2017 г. От данните по делото се установи, че ответникът е уведомил Бюрото на застрахователите в Република Чехия за искането, откъдето му отговорили, че претенцията следва да бъде отхвърлена, тъй като съгласно чешкото законодателство искът е погасен по давност. По тази причина ответникът с писмо от 18.01.2017г. е отказал да изплати обезщетение на ищцата.

В исковата молба се твърди, че ищцата и нейния баща са работели в Чехия, но след произшествието тя се е завърнала в Република България, установила се при своите дядо и баба, където пребивава и към датата на исковата молба. Твърди се, че ищцата има качеството на увредено лице от смъртта на своя баща и е пребиваващо в Република България лице.

В чл. 284 КЗ (отм.) са регламентирани изчерпателно хипотезите, при които в качеството на компенсационен орган за НББАЗ се поражда отговорността да заплати обезщетение на увредените лица за неимуществени вреди от ПТП настъпили в държава-членка на ЕС. Настоящият случай попада в хипотезата на чл. 284, ал. 3, т. 2 от КЗ /отм./, предвиждаща, че Бюрото в качеството си на Компенсационен орган заплаща обезщетение на увредено лице, пребиваващо в Република България, и когато в двумесечен срок от настъпването на застрахователното събитие в държава членка, различна от Република България, не може да се определи застрахователят на виновния водач.

От събраните доказателства, съдът приема за безспорно установено, че ищцата има качество на увредено лице с право на обезщетение за претърпени неимуществени вреди поради смъртта на своя баща, настъпила в резултат на ПТП в Република Чехия и причинено от водач на МПС, което е регистрирано и обичайно се намира на територията на тази държава, при липсата на сключена застраховка „Гражданска отговорност“ със застраховател в тази държава.

Същевременно изрично законово изискване в уредените хипотези на чл.

284 КЗ (отм.), е увреденото лице да е пребиваващо в Република България, т.е. кръгът на активно легитимираните да претендират и получат обезщетение от НББАЗ е ограничен само до тези лица.

В тази връзка от събраните по делото пред първата инстанция доказателства, въззивният съд намира, че по делото не беше доказано по несъмнен начин, че ищцата е лице, което е пребивавало в Република България както към датата на инцидента, така и към дата на предявяване претенцията за изплащане на обезщетение пред ответника и по време на подаване на исковата молба пред първоинстанционния съд.

Действително по делото не се спори, че ищцата има българско гражданство, както и че има постоянен и настоящ адрес в град ***, заявен на 31.01.2007г. с оглед извършена служебна справка. Така направената адресна регистрация, задължителна за всички български граждани, е доказателство, че към датата на подаването на заявлението за адресна регистрация /31.01.2007г./ местоживеенето на ищцата в Република България е било на посочения адрес. От липсата на последващи отразявания в регистрите за гражданска регистрация обаче не може да се обоснове извод, че ищцата е пребивавала през целия период /от 2007г. до 11.04.2017г. – датата на исковата молба/ на посочения постоянен и настоящ адрес.

Недоказано е твърдението на ищцата, че след 09.10.2012 г. се е завърнала в България и се е установила при своите баба и дядо, където пребивавала и понастоящем.

От представената от Агенция по заетостта на Чешката република справка се установи, че П.П. е работила в гр. *** по време на настъпването на инцидента. Първото записано трудово правоотношение е прекратено на 30.11.2012 г. – /около месец и половина след произшествието/. Отново месец и половина по-късно ищцата е сключила нов трудов договор на 15.01.2013г. От справката е видно, че за периода от 23.08.2012 г. до 18.03.2016 г. последната е сключила различни трудови договори с няколко работодатели в Република Чехия. Следователно се установи, че ищцата е полагала труд в Република Чехия в един продължителен период от време около 4 години, /с прекъсвания от няколко дни до един месец/, което обстоятелство не съответства на нейните твърдения, че става въпрос единствено за сезонна работа, т.е. за ограничени периоди от време през годината. От приложената справка се установи, че ищцата има постоянен адрес и в Република Чехия – град ***.

От представеното по делото удостоверение УРИ 328200-4649 от 20.03.2018 г. от Главна дирекция „Гранична полиция“ се установи, че в автоматизирания информационен фонд /АИС „Граничен контрол“/, в който се обработват и съхраняват данни, свързани с преминавания през ГКПП на лица, за периода 01.01.2008 г. до 18.02.2018 г. е наличен запис на данни за преминаване през ГКПП на страната от ищцата. Първото регистрирано излизане на последната от страната е на 06.07.2008 г., след което са

регистрирани още две излизания от 05.06.2010 г. и 27.06.2010 г., както и на 05.01.2012г., като последното излизане потвърждава твърденията на ищцата, че се е завърнала в РБ, за да погребее своя баща, но на посочената дата отново е напуснала страната. След този период първото регистрирано влизане е направено на 26.04.2013 г. След това е регистрирано влизане в страната на 12.12.2015 г. и излизане на 21.12.2015 г. Последното регистрирано влизане е от 06.01.2016 г., а последното излизане – 07.01.2016 г. Съдът съобрази, че направената справка не съдържа изчерпателни данни за всички пътувания на лицето извън страната след 01.01.2007г., но така вписаните данни в удостоверението не установяват ищцата да е пребивавала на територията на РБ към момента на вредоносното събитие и след този период за по-дълго време.

Наред с това, от приетото по делото писмо от НОИ - Дирекция „ИС и МБП“ /на л.173/ с изх. № 1029-40-5169 се установи, че от 09.10.2012г. до датата на изготвяне на справка /30.03.2018 г./ за П. Н. П. няма данни за регистрирани трудови правоотношения и осигурявания, няма данни да са били изплащани парични обезщетения за безработица или пенсии. От приетото удостоверение № 92-00.314 от 28.03.2018 г. от НАП се установи, че към 09.10.2012 г. и към датата на изготвяне на удостоверението П.П. е с прекъснати здравноосигурителни права, няма данни ищцата да е подавала годишни данъчни декларации по чл. 50 от ЗДДФЛ.

От показанията на свидетеля Ц. се установи, че той познава семейството на ищцата от повече от 7 години. От показанията се установи, че свидетелят се вижда с П. 2-3 пъти годишно, когато тя е в България, защото „по принцип я няма“, „лятото я няма“. От показанията се установи, че П. и баща ѝ пътували заедно из Европа в търсене на сезонна работа. Към датата на инцидента ищцата била в Република Чехия, живеела заедно с баща си. След смъртта на баща си се прибрала в страната, но после отново започнала да пътува. Към момента на даване на показанията П. отново била извън страната, за да работи. Когато идвала в България, П. живеела при дядо си в *** и във ***. Свидетелят знаел, че ищцата пътувала много, но не бил наясно колко точно време оставала в България.

Действително ищцата е български гражданин и има постоянен адрес на живеене в Република България. Въпреки това в случая кръгът на активно материално легитимираните лица да претендират изплащане на обезщетение от НББАЗ в качеството му на Компенсационен орган се свежда до тези увредени лица, които са пребиваващи в Република България. Т.е. дали лицето е български гражданин и дали има постоянен адрес в страната в случая е релевантно единствено доколкото това, разгледано заедно с останалите събрани доказателства, може да установи, че това лице има качество на пребиваващо в Република България.

Под „пребиваване“ чл. 284 КЗ (отм.) има предвид „обичайно местопребиваване“ на увреденото лице. Дефиниция на това понятие се

съдържа в чл. 12, ал. 1 от Директива 2006/126/ЕО. Съгласно посочената разпоредба „обичайно пребиваване“ е мястото, където дадено лице обикновено живее, т.е. повече от 185 дни през календарна година, поради лични или трудови връзки, или ако лицето няма трудови връзки, поради лични връзки, които сочат тясна обвързаност на лицето с мястото, където то живее.

Въззивният съд намира, че при лежаща върху ищцата доказателствена тежест да установи кумулативно изискуемите предпоставки на чл. 284, ал. 3 от КЗ (отм.) за ангажиране на отговорността на ответника НБАЗ, в качеството му на Компенсационен орган, да заплати обезщетение за претърпените от нея неимуществени вреди от смъртта на нейния баща, същата не е провела пълно и главно доказване да е притежавала качеството на пребиваващо лице в Република България към момента на настъпване на увреждането или към момента на предявяване на претенцията пред НБАЗ.

От събраните доказателства съдът приема за установено, че ищцата е работила в Република Чехия както по време на настъпването на произшествието, така и за дълъг период след него, като понастоящем отново не се намира в Република България. От събраните писмени доказателства бе опровергано твърдението на ищцата, че тя е работела само през лятото, сезонна работа. По безспорен начин се установи, че последната не е полагала труд и не се е осигурявала в Република България, като още към датата на инцидента е била с прекъснати здравноосигурителни права. В жалбата си ищцата е възразила, че обстоятелството, че има регистриран постоянен адрес на територията на друга държава не означава по никакъв начин, че към момента на настъпването на вредите, както и в следващ времеви период, е прекъснала връзките си с родината си, не се е прибираща и че не живее в страната през определени времеви периоди. Действително не се спори, че ищцата е български гражданин, нито, че не милее за родината си, но в случая това не е достатъчно, за да бъде тя активно материално-правно легитимирана да получи обезщетение. Следва да бъде доказано безспорно, че лицето живее повече от 185 дни през календарната година, че има трудова заетост в държавата или ако няма такава има лични връзки, които сочат на тясна обвързаност с даденото място. В този смисъл, следва да се посочи, че по делото нито се твърди, нито се доказва ищцата да е семейна или във фактическо съжителство с лице на територията на Република България, нито да има дете или деца, които да живеят в Република България. Поради това не се установи и лична връзка, която да сочи на обвързаността ѝ с България.

С оглед гореизложеното настоящият съдебен състав приема, че не се установи по несъмнен начин твърдението на ищцата, че е имала качеството на пребиваващо лице в Република България към датата на произшествието, както и за последващ период. Тъй като липсва една от предпоставките, които следва да бъдат кумулативно налични за ангажирането на отговорността на ответника, то предявеният иск следва да бъде отхвърлен като неоснователен, както е сторил и първоинстанционният съд. Поради това не следва да се

обсъждат останалите предпоставки за възникване на правото на ищцата да получи обезщетение за претърпените от нея неимуществени вреди от смъртта на нейния баща, както и събраните в тази връзка писмени и гласни доказателства.

В заключение: Първоинстанционното решение е правилно и следва да бъде потвърдено.

По отношение на разноските, с оглед неоснователността на жалбата на ищцата, последната следва да бъде осъдена да заплати на ответника разноски за въззивната инстанция – 5 436 лв. адвокатско възнаграждение. Неоснователно е възражението на насрещната страна, релевирано по реда на чл. 78, ал.5 ГПК, тъй като платеното адвокатско възнаграждение е в минимален размер по смисъла на чл. 7, ал.2, т.5 от Наредба №1/2004г.

Мотивиран от горното, Софийски апелативен съд, ГО, 8 състав

РЕШИ:

ПОТВЪРЖДАВА решение № 262725 от 26.04.2021г., постановено по гр. д. № 4550/2017 г. от СГС, I ГО, 1 състав.

ОСЪЖДА П. Н. П., ЕГН: ***** да заплати на Сдружение „Национално бюро на българските автомобилни застрахователи“, БУЛСТАТ 130764706, на основание чл. 78, ал. 3 от ГПК, сумата от 5 436 лв. /с ДДС/– разноски за адвокатско възнаграждение за въззивната инстанция.

Решението може да са обжалва от страните пред ВКС на Р. България, в едномесечен срок от връчването му, при наличието на предпоставките по чл. 280, ал. 1 и ал. 2 от ГПК.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____